

מסורת הש"ס

(א) לקמן קמו, (ב) וכלם פיי מיל' עיש' ממות קט' ונס' אלה דבר זה כשם דלמ' מר על אנשים, (ג) מ'ש' זוג שנאלצו דלל' דילמ' כו' פ"ל, רש"י, (ד) ונעל, (ה) ונקמן סו, (ו) ונשגח של מן מוקם מיתב: נמי, (ז) ש"ך ע"כ.

רבינו חננאל

הא דאמר שמואל יוצא העבד בשבת בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו, הא הוא בחותם דעבד ליה רביה, ובחומר שבכסותו אמאי לא נפיק, היישינן דילמא מיפסק ומירתת מרביה ומקבל לבסותיה ומנח ליה אכתפיה, וכו' ויחנן דאמר היצא בטלית מקופלת ומנחת לו על כתפיו בשבת חייב חטאת, וכדאמרו ליה לרב תמינ' בר שילא רבנן כוליה לא ליפקי בשלמא חתימה, פ' דת המלך היתה באותה הפת כל הקונה סכרכלא מיתו לה גבי מוסב ויחייב ליה מוסבה וחותם ויחייב במטבע על אינן, כדי לידע שניטל מיכסא, וכל טלית שנמצאת בלא חותם אינן בכנפיה, נתפש לוכשה [עליה] כנב המכס, הלכך מיתירא כל אדם לצאת בטלית שחתו עליה חותם זה, היישינן שמא יפסק החותם ומפני פחדו מן המוסב יסירה (מעליה) [מעליה] ויפסקה וישאנה על כתפיו כמשא. לפיכך אסורה [נ"א: אסור] לצאת אדם בלא חותם, אבל רב שיש עליה חותם, אבד רב חנינ' בר שילא שיש לו נשיאותא פנים ורמי חושש מן המוסב מותר לו לצאת בטלית שיש בה חותם שאם יתחק החותם אינו חושש, שאינו מיתירא מן המוסב ולא מולותו, ומפני זה הטעם אסר שמואל לצאת העבד בחותם שעשה של רבו בכסותו. תניה יוצא העבד בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו, אינו והא תנינן לא יצא העבד לא בחותם שבצוארו ולא בחותם שבכסותו, וזה וזה אין מקבלין טומאה כו'. ושנינן הא דאמר דעבד ליה רביה ולא קשיא הא דאמי יוצא בחותם של חתני דאין רבו [ומק] עילי, ואי נפיל לא מיתו ליה בשבת, והא דאמר לא יצא, בחותם של מתת פקיד עליה רביה, ורבי נפיל אידי דמירתת מרביה מיתו לה בשבת, היכל לא [וצא]. וכו' נמי מסבירא מדקאמינן זה וזה, כלומר לא חותם שבצוארו ולא חותם שבכסותו, אין מקבלין טומאה, אלא אי אמרת שלמא פקידא וימרתת עזד ומייתי ליה צדיה: דבר המקפיד עליו רבו. אס יאצד לא יא לא דאי מיפסקי מייתי ליה: מסבירא. דנשל מתכת קאי מדאיטריין למיתני אין מקבלין טומאה וטעמא משום דלאו לניו עזיבד: הני הוא דלא מקבלין טומאה. משום דלאו כלים נינהו הא שאר כלי מתכות מקבלין: כלים ידוהו. דמתכות: אלא אי אמרת.

אין זה משום עטרוס כלום. דגורו עליהן שלא תלא בהן מחורצן ואילך משום לער בזמן' קוטה (דף מט): ושמואל אמר. ככול דמתני' ככלל דעבדא ופליג אדרי אצרו: חותם שנצלוהו. הוא ככלל דעבדא והיו עושין אותו משל טיט: דעבדא ליה רביה. אית ליה אימתא ולא שקיל ליה מנאורא להוליכו יצדו: מיפסק. החותם ונשכר ומירתת מרבו שלא יאמר שהוא נטלו להראות בשוק שהוא בן חורין: ומקפל ליה. הטלית על כתפיו כדי שלא יראה מקום החותם ולא יצינו שפגל דמי הטלית על כתפו כמשוי: חייב חטאת. דאינו תכשית אלא צומן שלושו דרך מלבוש: מולו רבנן לא ליפקו כסרביה חסימי. היו עושין חותמות לטליתות שלהן ענין עבדים להראות שהן כפופין לריש גלותא לא ליפקו דאי מפסקי מרתמי ומקפלי להו: דלא קפדי עלך. אס תלך בלא חותם: יואל העבד בחותם שנצלוהו. ונשל טיט דלא קפיד עליה לאמאי ואי משום דמירתת מאי חורצא נפקא מינה משום אימתא דרביה לא מיתו ליה צדיה דהא לאו הוכחה היא לעבדות אלא כשישנו על זוארו או בכסותו: וזה וזה אין מקבלין טומאה. דלאו לניו עזיבד שיהא טמא משום תכשית ואע"ג דנשל מתכת מוקמינן לה להא לקמן מיהו לאו לניו דיליה הוא אלא לגנאי וכלי תשמיש נמי לא הוי: וזה לניו עזיבד: ולא צוג שנצלוהו אלא יואל הוא צוג שנכסותו. דקמיה מפרש טעמא: מקבלין טומאה. שתכשית הוא: שנכסותו. עושים לקוסים מעילין שלא יענפו: לא טאל. כדאמרין בלחין פקדון (ד' נד): דמחזי כמאן דאזיל לחיגגא: אין מקבלין טומאה. דאין תכשית לכהמה: לא אידי ואידי דעבד ליה רביה. דלע"ג דככול דמתניין אוקימנא דעבדא איכו לנפשיה חסם הוא דאיכא לאוקמיה צקסם חותמות של טיט דאי מיתבר אין מקפיד עליו להציב שצרי לצית אדונו הלכך ליכא לאוקמיה דעבדא ליה רביה דאי עזד ליה רביה לא הוה מיתסר מנאורא משום אימתא דרביה ואי מיפסק לא קפיד עליה צעילי משום פקידא דליכא פקידא הלכך לא מייתי ליה אלא הך לא איכא לאוקמא נשל טיט דמסתברא לקמן מסיפא הלכך אפילו עזד ליה רביה נמי אסור דאי מיפסק קפיד עליה משום פקידא ומירתת עזד ומייתי ליה צדיה: דבר המקפיד עליו רבו. אס יאצד לא יא לא דאי מיפסקי מייתי ליה: מסבירא. דנשל מתכת קאי מדאיטריין למיתני אין מקבלין טומאה וטעמא משום דלאו לניו עזיבד: הני הוא דלא מקבלין טומאה. משום דלאו כלים נינהו הא שאר כלי מתכות מקבלין: כלים ידוהו. דמתכות: אלא אי אמרת.

במה אשה פרק ששי שבת

נח.

והאמר שמואל יוצא העבד בחותם כו'. ולא צעי לאוקמי מתניין צחותם שבכסותו דניחא ליה אלאוקמה דעבדא איכו לנפשיה ואיירי מתני' ככל חותמות: הא דעבד איהו לנפשיה. קשה לרש"י אמאי שריא מתני' דעבדא איכו לנפשיה כחצר כיון דליכא קפידא דרבו וי"ל דאיכא קצת קפידא אצל לא כל כך כמו עבד ליה רביה: במאי אוקימנא דהא אצל אי מיירי דעבדא איכו לנפשיה אחי שפיר: דנצלוהו ליכא למיחש דלמא פסקי ליה צידים כדי שלא יצינו הרואין שהוא עבד: אצל בכסותו איכא למיחש דלמא מקפל טליתו לכסות החותם: ולא ידע דיש צוה חיוב חטאת אצל דעבדא ליה רביה משום אימתא דרביה ירא לקפליה והשחא נמי ידע הש"ס דלרבי יאחק אלא דלא ידע שיש לחוש דילמא מיפסקי וצמר דמשנ"ט מייתי דרבי יאחק ונחת לפרושי שיש חיוב חטאת בקיפול: דילמא מיפסק ומרתת ומקפד ליה. דניחא ליה טפי שיהיה מקופל משיראה רבו שנפסק לגמרי ויסבור שנמזיד פסקו למרדו צו: לא תצא בהמה כו'. דמיחזי כמאן דאזיל לחיגגא כדפי' צקו' דלא מצינן למימר משום דילמא מיפסקי ואמי לאמאי דהא לעיל (דף נד): מפרש דזוג אסור משום דמיחזי כמאן דאזיל לחיגגא ולא קאמר דלמא מיפסק דומיא דחומת: במאי שניא זוג שבצוארו דלאא מיפסקי ואמי לאמאי. והא דתנן לקמן (דף סו): בני מלכים יואלין צווגין וכל אדם אלא שצדו חכמים צווגין: אומר ר"י דמיחזי צווגין יקריס שיואלין בהן בני מלכים כגון של סכך ושל זהב דליכא למיחש צדו דילמא מיפסקי דמסתמא תקועין הן יפה צשלאשלוט של סכך והכא מיירי צוג דעלמא דומיא דזוג של צמיר ולמאי דמוקי לה בגמרא צאריג צכסותו אחי נמי שפיר: ה"פ דמחי. וא"ת כי היכי דזוג איירי צממי הכי נמי איירי חותם שבכסותו צממי: ואס ק"ג אמאי אסור: וי"ל דזוג מותר לפי שדרך לאורגו צנגד שאין שום צגד שלא יחא ראו לניו ומכשין מה ולא העריותו לפוסקו נגדו צנגד ולגנותו הצגד אצל חותם אין דרך לעשותו צכל הצגדים שאינו יפוי הצגד ולכן גורו חכמים אפילו צארו צכסותו שיהא צריך לפוסקו אטו היכא שאין ארוג וא"ת אדמפליג צין זוג שנצלוהו לזוג שבכסותו ליפולו צוג שבכסותו גופיה צין מחי ללא מחי יש לומר דניחא ליה לאשמעינן דזוג שנצלוהו אסור אפילו צמחיתת הצגד צסציב צוארו ואינה יכולה ליפול אלא ע"י חתימה: בדרב הונא כו'. ואע"ג דמילתא דרבי הונא אייתי לעיל (דף נז) גבי חזיה "מדקאמר כל שהוא אריג משמע דה"ק צין לענין חזיה צין לענין דלמא מיפסקי לא

עין משפט נר מצוה

יא א ב מ"י פ"ט מהל' שבת י"ז וי' וי' עין' צמח' סנה לאין סה טו"ע צ"ח מ"י דש ספיק' פ"ה: צמח' י"ג א ב מ"י פ"ט מהל' כלים הלכה ט: י"ג ד שם הלכה ט: י"ד ה מ"י פ"ט מהל' שבת הלכה ט: סנה לאין סה טו"ע צ"ח מ"י דש ספיק' פ"ה: צמח' י"ג ב ז מ"י פ"ט מהל' כלים הלכה ט: י"ז א ב מ"י פ"ט מהל' שבת הלכה ט: סנה לאין סה טו"ע צ"ח מ"י דש ספיק' פ"ה: צמח' י"ג ב ז מ"י פ"ט מהל' כלים הלכה ט: י"ז

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בלי גללים צפ"י בקי. ע"ל דף טו ע"כ צמח' ד"ה גללים. וע' מנחות ס"ט ע"כ מד"ה כלי גללים:

מוסף רש"י

הוצא מן טלית מקופלת. ונצא מן טלית על אשור הכניס שפוליה על כתפיו (דף נד) וי' חייב חטאת. שאין זה דרך מלבוש (סו). כלי גללים. כלי גללי צמח' (מנחות ס"ט) שם (דף נד) (סו).

מוסף תוספות

א. טפי. מוס' הל' ש"ס. ב. בן בכסותו אין בצוארו. ג. אכא יוצא בחותם שבצוארו הא מסיק ליה ומייתי ליה ברה"י. כענין. ונמי שנת על מ"ן. דהיינו טעמא דבצוארו שרי ובכסותו אסור. מוס' הל' ש"ס. ו. ויוליכו במיד ברה"י. מוס' הל' ש"ס. כדולי האי לא עבד. מי הדין. דקסיד דלא יחיישין להפסקה אלא דאנן חוששים שמא יתבייש ויקפל בגורו עליו לכסותו ויוצא בטלית מקופלת בשבת דאיכא חיוב חטאת דרבי יצחק היילך כשהוא בצוארו אינו יכול לכסותו אבל בשבת בכסותו יכול יפה לכסותו בקיפול ומיהו לא דעבד ליה רביה ירא הוא לכסותו שמא ימצאו רבו ויחשוב שהוא עבד. כו. כענין. א. לא יצא דהי' דלא מסיק ליה אפ"ה. מי הדין. וזה קל לעשות. מוס' הל' ש"ס. ו. ומשנינן דלאא דהיינו יחיישין דילמא חששו מיתרת מקבל ליה. מוס' הל' ש"ס. י. נמי. מוס' הל' ש"ס. יא. ואמרין בגמרא ר' יושעאל חיא דאמר לו ישראל בני מלכים הם. ואמאי לא חיישין דילמא מיפסקי ואמי לאמאי. מוס' הל' ש"ס. יב. דאי בשאל ארוג מאי פסקי דהני להו חטאת. כענין. יג. שארבו בכסותו מיירי. כענין. יד. דהא ליכא למיחש דילמא מיפסקי ליה. מוס' הל' ש"ס. יז. דכמיו הוא וכיון שאפשר למשקליה מערב שבת אסורוהו ולשקליה. משא"כ כשהוא ארוג בכסותו שהוא בטל לבד ולא הוי

משי, וזה דאי אמרת דלשקליה מערב שבת מצטרף למשלוח כסותיה וכולי האי לא אסורוהו. כענין. יז. ונמי שנת על מ"ן. י"א אפ"ה. מי הדין. יז. דכי היכי דלעיל גבי חציצה לא גזר ארוג אטו אינו ארוג, ה"כ הכא גזר אטו לא גזר ארוג אטו אינו ארוג. כענין. יז.